

УДК 378-021.4

**СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ОСНОВА
УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО
ФАХІВЦЯ**

©Погорєлова Т.Ю.

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

Інформація про автора

Погорєлова Тетяна Юрїївна: ORCID: 0000-0002-0743-8414; tatipogorelova@gmail.com; аспірант кафедри педагогіки та іноземної філології; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця; просп. Науки, 9-А, м. Харків, 61166, Україна

Актуальність статті зумовлена тим, що вивчення показників якості освіти є однією з головних умов управління розбудовою національної системи якості вищої освіти. Дослідження спирається на низку наукових робіт зарубіжних та вітчизняних авторів, що розглядали якість освіти в різних аспектах, та ряд нормативних документів. Стаття аналізує походження явища якості, його становлення та сучасні визначення, обґрунтовує важливість контролю якості освітнього процесу у ВНЗ та виокремлює роль взаємодії викладача та студента як центральних суб'єктів навчального процесу. У статті окреслюються загальні критерії та показники за якими має втілюватись стратегія забезпечення якості у ВНЗ та показники ефективної взаємодії викладача та студента. До проблем подальшого дослідження показників якості вищої освіти належать опрацювання принципів і методики вимірювання навчальних досягнень та розробка системи об'єктивних критеріїв оцінювання ефективності роботи викладачів та інших суб'єктів освітньої діяльності.

Ключові слова: якість освіти, стандарт якості, ВНЗ, внутрішнє забезпечення якості освіти, професійна підготовка, професійна відповідальність, суб'єкт освітньої діяльності.

Погорєлова Т.Ю. «Сущностные характеристики качества высшего образования как основа управления процессом профессиональной подготовки современного специалиста»

Актуальность статьи обусловлена тем, что изучение показателей качества образования является одним из главных условий управления развитием национальной системы качества высшего образования. Работа базируется на ряде научных исследований зарубежных и отечественных авторов, которые рассматривают качество образования в разных аспектах, и ряд нормативных документов. Статья анализирует происхождение явления качества, его становление и современные определения, обосновывает важность контроля качества образовательного процесса в ВУЗе и подчеркивает роль взаимодействия преподавателя и студента как центральных субъектов учебного процесса. В статье определяются общие критерии и показатели, согласно которым необходимо внедрять стратегию обеспечения качества в ВУЗе и показатели эффективного взаимодействия преподавателя и студента. К проблемам дальнейшего исследования показателей качества высшего образования относятся разработка принципов и методики измерения учебных достижений и разработка системы объективных критериев оценки эффективности работы преподавателей и других субъектов образовательной деятельности.

Ключевые слова: качество образования, стандарт качества, ВУЗ, внутреннее обеспечение качества образования, профессиональная подготовка, профессиональная ответственность, субъект образовательной деятельности.

Pohorielova T. Yu. "Essential characteristics of the quality of higher education as the basis for the management of professional education of a modern specialist."

The topicality of the article is explained by the fact that the study of indicators of the quality of education is one of the main conditions for the management of the national system of the quality

of higher education. The research is based on a number of scientific papers by foreign and domestic authors, who reviewed the quality of education in various aspects, and a number of normative documents. The article analyzes the origin of the notion of quality, its formation and modern definitions, justifies the importance of quality control of the educational process in higher educational institutions and highlights the role of the interaction between teachers and students as central subjects of the educational process. The article outlines general criteria and indicators according to which the strategy of quality assurance in higher educational institutions should be implemented and defines indicators of the effective interaction between teachers and students. The key issues for further research on the quality of higher education may include elaboration of principles and methods for measuring educational achievements and development of a system of fair criteria for evaluating the efficiency of teachers' activity and that of the other participants of the educational process.

Keywords: quality of education, quality standard, higher educational institution, internal quality assurance of education, professional education, professional responsibility, subject of educational activity.

Постановка проблеми. Проблема якості освіти стала досліджуватися в Україні наприкінці ХХ століття. Загальноновизнаним є той факт, що саме якісні показники розвитку освіти свідчать про ефективність суспільного поступу держав в умовах світової глобалізації, а майбутнє країни залежить від якості освіти, оскільки саме в її системі формується найважливіше багатство держави – людський капітал. Тому вивчення показників якості освіти при формуванні зони європейського освітнього простору є однією з головних умов управління розбудовою національної системи якості вищої освіти. Якість розглядається як показник високої ефективності праці в суспільстві та джерело національного багатства. Якість є одним із чинників виходу з соціальної й економічної кризи [2, С.124]. У наш час якісна освіта є одним з індикаторів високої якості життя, інструментом соціальної і культурної злагоди, економічного зростання та декларується як на державному, так і міжнародному рівнях. Відповідальність за якість освіти лежить на кожному окремому навчальному закладі [1, С. 13]. На думку В. Бахрушина, разом із переходом від елітарної до масової вищої освіти, що відбувається сьогодні в усьому світі, існує тенденція до зміщення акцентів в оцінюванні якості вищої освіти в бік задоволення потреб студентів[10].

Аналіз останніх досліджень. Зарубіжні та вітчизняні автори розглядають якість освіти одразу в кількох аспектах: соціально-філософському та педагогічному (В. Андрущенко, В. Астахова, Л. Горбунова, В. Кремень, М. Култаєва, М. Лукашевич, В. Лутай, Д. Субетто, Л. Харві, Д. Грін та інші); філософському та управлінському (Т. Борова, В. Лунячек, О. Величко, В. Луговий, А. Софрон, Т. Гусен, Д. Дзвінчук, Б. Жебровський, М. Кисіль, А. Тайджман); суспільно-економічному, соціокультурному та освітянському (Т. Лукіна, К.Корсак, В.Бахрушин, Ю.Рашкевич, Ж. Перрі).

Аналізуючи сутнісні характеристики якості вищої освіти, слід звернути увагу на деякі тлумачення категорії «якість освіти». Н. Ватолкіна, досліджуючи багатоаспектність категорії «якість», зазначає, що стосовно вищої освіти слово “якість” почали використовувати з ХІХ ст., а термінологічної сутності це слово набуло лише в другій половині ХХ ст. [5, с. 18].

Д. Субетто визначає якість вищої освіти як основу якості життя. Він вважає, що продукт вищої школи не зводиться до освітніх послуг. Освіта, на його думку, – це суспільне благо, воно в сучасних умовах лежить в основі матеріального і духовного розвитку. Продуктом освіти є соціальна якість людини цілому, тобто особистість у всьому багатстві її проявів, включаючи і професіоналізм. О.Ляшенко також вбачає у якості освіти віддзеркалення суспільного життя. [5]

Одними з перших дослідників, хто зробив спробу осмислити сутність і описати якість стосовно вищої освіти, були британські дослідники Л. Харві та Д. Грін. Вони у своїй моделі виокремлюють шість аспектів поняття якості вищої освіти: продуктивність (знання та вміння, що очікуються від випускника ВНЗ); виключність або особливі риси освітнього продукту (у сфері вищої освіти гнучкість освітньої програми може виступати особливою рисою певної освітньої платформи); надійність (рівень правильності та сучасності набутих знань та вмінь); відповідність стандарту (ступінь відповідності встановленого освітнього стандарту очікуванням клієнта (студента, роботодавця тощо); міцність (глибина набутих знань та вмінь); сервісне обслуговування (у вищій школі це стосується розгляду скарг від студентів, персоналу та роботодавців із метою покращення якості освітніх послуг) [6]. Близькою до їх підходу є модель Ж. Перрі, який додатково виокремлює якість вищої освіти як атрибут, що характеризує постійний розвиток [7, с. 57].

Ю. Якименко вважає, що центральною ланкою системи управління та забезпечення якості освіти є освітній процес. На думку В. Луначека, одним із ключових напрямів забезпечення якості освітнього процесу є моніторинг, який дозволяє відстежити стан і динаміку якості освіти на підпорядкованій території і, в разі необхідності, вжити заходи щодо коригування [3]. Моніторинг якості вищої освіти також досліджується в роботах Г. Єльнікової, О. Майорова, З. Рябової. На думку Н. Нікітіної, якість вищої освіти – це збалансована відповідність усіх аспектів вищої освіти визначеним цілям, вимогам, нормам та стандартам [5].

На думку Т. Лукиної, необхідно запровадити державний механізм оперативного та об'єктивного оцінювання досягнутого стану в освіті, визначення ефективності й результативності освітніх реформ та конкретних управлінських рішень, а механізм оцінювання якості освіти визначити як одну з обов'язкових умов входження України до європейського та світового співтовариства [1].

Аналіз останніх наукових досліджень у сфері якості освіти засвідчує, що основна увага приділяється питанням структурної перебудови освітнього стандарту та внутрішньої модернізації самої системи вищої освіти з метою підвищення якості освітнього процесу.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в з'ясуванні критеріїв та показників якості вищої освіти як основи управління процесом професійної підготовки сучасного фахівця. Завдання статті: визначити суть поняття «якість вищої освіти» на основі узагальнення законодавчих, довідкових та наукових джерел; з'ясувати та узагальнити показники якості освіти у вищому навчальному закладі; обґрунтувати роль викладача в забезпеченні якості підготовки сучасного фахівця.

Виклад основного матеріалу. Поняття якості визначається по-різному в різних контекстах. Розглянемо універсальне поняття якості. Поняття якості постало як проблема з розвитком індустріалізації та прийняттям нового наукового підходу до теорії менеджменту, що базується на чіткому розподілі праці [5, С.27]. У період становлення інформаційного суспільства роль поняття якості змінилася.

Британський Інститут Стандартів (BSI) визначає якість як "сукупність особливостей та характеристик продукту або послуги, які мають здатність задовольнити висунуті чи передбачувані потреби" [4, С.103]. Стандартом ДСТУ ISO 9000:2007 визначено, що «якість є ступенем, до якого сукупність власних характеристик задовольняє вимоги» [1, С. 18]. Дані визначення покладені в основу сучасного розуміння поняття якості будь-якого об'єкта, але для кожної сфери діяльності воно потребує конкретизування, отже, необхідно розглянути поняття саме якості вищої освіти.

Національний освітній глосарій визначає якість вищої освіти як її характеристику, що «відображає відповідність результатів навчання, освітніх процесів та інституційних умов актуальним цілям розвитку особи й суспільства» [9]. У Законі України «Про вищу освіту» поняття якості вищої освіти трактується як сукупність якостей особи з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість і

обумовлює здатність задовольняти як особисті духовні потреби, так і потреби суспільства»[7]. Таке розуміння якості вищої освіти дозволяє виокремити основні напрямки діяльності вищого навчального закладу, тому що визначає вектори підготовки майбутнього фахівця.

Відповідно до статті 41 Закону України «Про вищу освіту» метою розбудови та функціонування системи забезпечення якості освіти в Україні є: гарантування якості освіти; формування довіри суспільства до системи та закладів освіти, органів управління освітою; постійне та послідовне підвищення якості освіти; допомога закладам освіти та іншим суб'єктам освітньої діяльності в підвищенні якості освіти. Система забезпечення якості в закладах освіти, згідно з цією ж статтею, може включати: стратегію (політику) та процедури забезпечення якості освіти; систему та механізми забезпечення академічної доброчесності; оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти; оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної (науково-педагогічної) діяльності педагогічних та науково-педагогічних працівників; оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти; забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, в тому числі для самостійної роботи здобувачів освіти; забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти; створення в закладі освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування; інші процедури та заходи, що визначаються спеціальними законами або документами закладу освіти.[7]

Отже, гарантія якості—це наявність відповідальності та взаємодія у кожного в навчальному закладі. Таким чином, внутрішнє забезпечення якості має бути безперервним і постійним процесом, який має на меті підготувати кваліфікованого та відповідального фахівця. Таким чином, навчальні заклади повинні мати політику та пов'язані з нею процедури для забезпечення якості та стандарти своїх програм та нагород. ВНЗ також повинні культивувати корпоративну культуру, яка визнає важливість якості та її моніторингу. Для цього ВНЗ повинні розробляти та впроваджувати стратегію постійного підвищення якості. Стратегія, політика та процедури мають мати офіційний статус та бути публічно доступними. Вони також повинні залучати до цього процесу студентів, які є суб'єктами начального процесу, а також інших зацікавлених осіб, таких як роботодавці, батьки тощо [8].

Наявність формальної політики та відповідних процедур забезпечує систему, в рамках якої ВНЗ може розробляти та контролювати якість. Це також допомагає забезпечити довіру громадськості до інституційної автономії. Реалізація завдань політики контролю якості безпосередньо залежить від зобов'язань та зацікавленості на всіх рівнях ВНЗ забезпечити якісні та передбачувані результати своїх освітніх програм, а особливо від готовності та бажання викладачів надавати підтримку в навчанні та допомагати студентам досягти високих освітніх результатів. Відповідно до Стандартів якості вищої освіти на всіх рівнях ВНЗ стратегія забезпечення якості має втілюватися за такими загальними критеріями та показниками: офіційний статус політики забезпечення якості і доступність для широкого загалу; цикл безперервного вдосконалення; розвиток культури якості; зв'язок між науково-дослідною роботою та навчанням і викладанням; усі структурні підрозділи, а також викладачі та студенти беруть на себе відповідальність за забезпечення якості; академічна чесність і свобода; толерантність та демократія. Особливо важливим показником є зміна ролі викладача, який стає фасілітатором навчального процесу, а студент активним діячем на занятті, в чому й виявляється студентоцентристський підхід [6, С. 38]. Таким чином, можна зробити висновок, що в основу викладання у ВНЗ повинні бути покладені ці показники на рівні розроблення курсів із необхідними навчальними матеріалами.

Ще одним із важливих показників якості освітнього процесу є наявність якісних та сучасних освітніх програм. У ВНЗ є офіційні механізми для затвердження, періодичного

огляду та моніторингу своїх програм. Стандарти вищої освіти декларують, що якісні освітні програми містять такі характеристики: вони лежать в основі освітньої місії університету; надають студентам академічні знання та навички, що мають широке застосування; формуються у світлі найновіших досліджень у відповідній галузі; сприяють особистісному розвитку студентів і їхнім майбутнім кар'єрам; розробляються відповідно до стратегії навчального закладу; повинні мати чітко зазначені очікувані навчальні результати; розробляються за участю викладачів, студентів та інших зацікавлених сторін; зазначається робоче навантаження студента; наявна структурована інформація про можливості проходження практики; можливість плавного навчального просування студента [1, С. 122-124]. Виконання таких вимог сприятиме забезпеченню якості освіти у ВНЗ.

З огляду на зазначене вище, можна зробити висновок, що забезпечення якості освіти на рівні викладач-студент є актуальним, бо як студент, так і викладач становлять основу освітнього процесу. Від їх взаємодії залежить якість надання освітніх послуг [2, С. 128]. Спираючись на загальноєвропейські стандарти якості вищої освіти можна виділити такі загальні показники ефективної взаємодії викладача та студента: суб'єкт-суб'єктна взаємодія учасників навчального процесу; стимулювання студентської мотивації, саморефлексії та залучення до навчального процесу; ретельна розробка структури і способу подачі навчальних програм та оцінювання результатів; повага та увага до розмаїття студентів та їхніх потреб; гнучкі навчальні траєкторії; застосування різних способів подачі матеріалу; гнучке використання різноманітних педагогічних методів; регулярне оцінювання та корегування способів подачі матеріалу та педагогічних методів; розвиток у студента почуття незалежності водночас і забезпеченням належного наставництва і підтримки з боку викладача; розвиток взаємоповаги в стосунках між студентом та викладачем; наявність процедур реагування на студентські скарги; ефективно оцінювання навчальних досягнень студентів [6, С. 21-30].

Одним із важливих показників якості освіти є об'єктивне оцінювання навчальної роботи студентів. Оскільки оцінювання студентів є одним із найважливіших елементів вищої освіти, результати його значно впливають на ставлення студентів до майбутньої кар'єри. Тому оцінювання студентів має проводитися професійно і враховувати всі існуючі можливості щодо тестування та експертної оцінки. Це забезпечується такими показниками: рівень обізнаності викладачів із наявними методами екзаменування та контролю знань; оприлюднення заздалегідь критеріїв та методів оцінювання, критеріїв виставлення оцінок; шифрування робіт студентів; оцінювання здійснюється більш ніж одним екзаменатором; проведення оцінювання в письмовій формі; послідовне та об'єктивне оцінювання всіх студентів; наявність положення щодо процедури подання апеляцій із боку студентів [1, С. 198]. Якщо розглядати оцінювання, яке проводиться викладачем, то викладач є основним суб'єктом оцінювання.

Отже, викладацький склад має дотримуватися рекомендацій для внутрішнього забезпечення якості освітнього процесу, які є прописаними в Стандартах вищої освіти та затвердженими на університетському рівні: визначальною є роль викладачів у створенні якісного досвіду для студентів та забезпеченні умов для набуття ними знань, компетенцій і навичок; зміна ролі викладача в результаті студентоцентричного підходу до навчання і викладання [8].

Викладачі ВНЗ повинні мати можливість розвивати та розширювати свою професійну компетентність, що підвищить рівень якості роботи викладача. Це можливо, якщо створити умови для професійного розвитку викладацького складу; стимулювати та заохочувати до наукової діяльності задля посилення зв'язку між освітою та дослідженнями; залучати до застосування інноваційних методів викладання та нових технологій.

Іншим важливим показником якості підготовки сучасного фахівця є забезпечення наявності адекватних і загальнодоступних навчальних ресурсів та підтримки студентів. У сучасних умовах суспільства сталого розвитку ВНЗ повинні забезпечити наявність

навчальних ресурсів он-лайн та оф-лайн для підтримки кожної запропонованої освітньої програми [4, С. 46].

Висновки. Управління процесом професійної підготовки сучасного фахівця має здійснюватися з урахуванням сучасних стандартів та показників якості освіти. Саме від якості стандарту залежить якість змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів, це вимагає розробки стандартів вищої освіти та стандартів освітньої діяльності для кожної спеціальності. Ці показники мають враховуватися на всіх управлінських рівнях вищого навчального закладу, зокрема на рівні викладач-студент. Важлива роль у процесі забезпечення якості підготовки сучасного фахівця відводиться викладачу та студенту як центральним суб'єктам навчального процесу.

Внутрішнє забезпечення якості має бути безперервним і постійним процесом, який має на меті підготувати кваліфікованого та відповідального фахівця. Для цього ВНЗ повинні розробляти та впроваджувати стратегію постійного підвищення якості. Таким чином, навчальні заклади повинні мати політику та пов'язані з нею процедури для забезпечення якості та стандартів своїх програм. Реалізація завдань політики контролю якості безпосередньо залежить від зобов'язань та зацікавленості на всіх рівнях ВНЗ забезпечити якісні та передбачувані результати своїх освітніх програм, а особливо від готовності та бажання викладачів надавати підтримку в навчанні та допомагати студентам досягти високих освітніх результатів.

Також одним із важливих показників якості освіти є об'єктивне оцінювання навчальної роботи студентів. Оцінювання студентів має проводитися на професійному рівні і враховувати усі існуючі можливості щодо тестування та експертної оцінки.

На наш погляд, до першочергових проблем подальшого дослідження показників якості вищої освіти як основи управління процесом професійної підготовки сучасного фахівця належать наукове обґрунтування й конкретизація поняття «внутрішнє забезпечення якості вищої освіти» з урахуванням досвіду зарубіжних дослідників, опрацювання принципів і методики вимірювання навчальних досягнень студентів, порівняльна оцінка рівня якості освіти в Україні і зарубіжних університетах, а також розробка системи об'єктивних критеріїв оцінювання ефективності існуючих освітніх стандартів.

Список використаних джерел

1. Болонский процесс: концептуально-методологические проблемы качества высшего образования (книга-приложение 3) / под науч. ред. д-ра пед. наук, проф. В. И. Байденко. – М. : Исслед. центр проблем качества подготовки специалистов, 2009. – 304 с.
2. Жужжалов В. Е. Образовательная среда как объект управления, мониторинга и повышения качества подготовки специалиста // Современные научные исследования и инновации. – 2013. – № 11. – С. 120-132.
3. Лунячек В. Е. Підготовка магістрів державного управління до забезпечення якості освіти: теорія та практика : монографія / В. Е. Лунячек ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Харків : [б. в.], 2011. – 372 с.
4. Стандарты и руководства для обеспечения качества высшего образования в Европейском пространстве высшего образования (ESG) [Электронный ресурс] : одобрено конференцией Министров образования в Ереване (14-15 мая 2015 г.). 32 с. – Режим доступа : http://www.enqa.eu/indirme/esg/ESG%20in%20Russian_by%20IQAA.pdf.
5. Управління якістю освіти: досвід та інновації : кол. моногр. / під заг. ред. Л. Л. Сушенцевої, Н. В. Житник. – Дніпропетровськ : ІМА-прес, 2014. – 462 с.
6. Harvey L., Green D. Defining Quality. In *Assessment and Evaluation in Higher Education*. – 1993. – Vol. 18. – № 1. – P. 100-114.
7. Pillai C. R. Understanding quality in higher education. Personal communication to NAAC. 2006. – 156 p.
8. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area [Электронный ресурс] / European Association for Quality Assurance in Higher Education. – 3 Ed. – Helsinki, 2009. – 39 p. – Режим доступа: www.enga.eu-content/uploads/2013/06/ESG_3edition-2.pdf.

9. Про вищу освіту України [Електронний ресурс] : Закон України від 01.07.2014 № 1556-18 (із змінами). – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page2>
10. Проект Європейського Союзу – Еразмус+ [Електронний ресурс]. – Назва з екрану. – Режим доступу: <http://erasmusplus.org.ua/erasmus.html>
11. Національний освітній глосарій: вища освіта [Електронний ресурс]. – Назва з екрану. – Режим доступу: <https://www.tempus.org.uk/vyshha-osvita-ta-bolonskyj-proces/informacijno-analitychni-materialy/520-nacionalnij-osvitnij-glosarij-vishha-osvita.html>.
12. Бахрушин В. Що таке якість вищої освіти і як її вимірюють? [Електронний ресурс] // Освітня політика : портал громадських експертів. – Назва з екрану. – Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/articles/100-shcho-take-yakist-vishchoji-osviti-i-yak-jiji-vimiryuyut>

References

1. Bajdenko, VI 2009, *Bolonskij process: konceptualno-metodologicheskie problemy kachestva vysshogo obrazovaniya (kniga-prilozhenie 3)*, [Bologna process: conceptual and methodological problems of the quality of higher education (book-annex 3)] Issledovatelskij centr problem kachestva podgotovki specialistov, Moskva.
2. Zhuzhzhhalov, VE 2013, 'Obrazovatel'naja sreda kak obekt upravlenija, monitoringa i povyshenija kachestva podgotovki specialista', [Educational environment as an object of management, monitoring and improving the quality of specialist training] *Sovremennye nauchnye issledovaniya i innovacii*, no. 11, pp. 120-132.
3. Luniachek, VE 2011, *Pidhotovka mahistriv derzhavnoho upravlinnia do zabezpechennia yakosti osvity: teoriia ta praktyka*, [Training of masters of public administration to ensure the quality of education: theory and practice] Kharkivskiy natsionalnyi universyte timeni V. N. Karazina, Kharkiv.
4. Standarty i rukovodstva dlja obespechenija kachestva vysshogo obrazovaniya v Evropejskom prostranstve vysshogo obrazovaniya (ESG) 2015, [Standards and guidelines for the quality assurance of higher education in the European Higher Education Area (ESG)] <http://www.enqa.eu/indirme/esg/ESG%20in%20Russian_by%20IQAA.pdf>.
5. Sushentseva, LL & Zhytnyk, NV (eds.) 2014, *Upravlinnia yakistiuosvity: dosvid ta innovatsii*, [Managing the quality of education: experience and innovation] IMA-pres, Dnipropetrovsk.
6. Harvey, L & Green, D 1993, *Defining Quality*, 'Assessment and Evaluation in Higher Education', vol. 18, no. 1, pp. 100-114.
7. Pillai, CR2006, *Understanding quality in higher education. Personal communication to NAAC*.
8. *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area* 2009, European Association for Quality Assurance in Higher Education, 3 rdedn, Helsinki, <www.enga.eu/content/uploads/2013/06/ESG_3edition-2.pdf>.
9. Verkhovna Rada Ukrayiny 2014, *Zakon Ukrayiny Pro vyshchu osvitu vid 01.07.2014 roku no. 1556-VII*, viewed 03 March 2018, [About higher education of Ukraine/Law of Ukraine dated 01.07.2014 № 1556-18 (as amended)]<<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page7>>.
10. Prohrama Yevropeiskoho Soiuzu - ERASMUS+, [European Union project] <<http://erasmusplus.org.ua/erasmus.html>>
11. Natsionalnyi osvitnij hlosarii: vyshcha osvita, [National Educational Glossary: Higher Education] <<https://www.tempus.org.uk/vyshha-osvita-ta-bolonskyj-proces/informacijno-analitychni-materialy/520-nacionalnij-osvitnij-glosarij-vishha-osvita.html>>.
12. Bakhrushyn, V 2013, 'Shcho take yakist vyshchoi osvity i yak yii vymiriuiut?', [What is the quality of higher education and how is it measured?] *Osvitnia polityka : portal hromadskykh ekspertiv*, <<http://education-ua.org/ua/articles/100-shcho-take-yakist-vishchoji-osviti-i-yak-jiji-vimiryuyut>>.

Стаття надійшла до редакції 01.10.2017р.